

SOMMITT

Sommittelu on kuvan elementteihin liittyvien kontrastien etsimistä ja hallintaa: tumman ja vaalean, ison ja pienen, terävän ja epäterävän. Kontrastilla tarkoitetaan siis muutakin kuin pelkästään valon määrän vaihtelua. Siihen kuuluvat myös muoto- ja kokoerot, terävyyssalueen vaihtelut ja niin edelleen.

Voimakkaalla värikontrastilla on saatu sinänsä yksinkertaiseen aiheeseen potkua. Lämpimämmän sävyinen päkohde erottuu kylmästä taustasta voimakkaan kontrastin ansiosta. Pieni terävyyssäue korostaa kohdetta.

Pienillä kontrasteilla saadaan aikaan rauhallinen visuaalinen kerronta, ja kuva on usein helppo ymmärtää. Suurilla kontrasteilla kuvaan saadaan enemmän jännitettä ja sisältöä. Kuvan viestin löytäminen voi toisaalta olla vaikeampaa.

Kontrastien etsiminen ja niiden toteuttaminen kuvissa on kiinnostava tapa sommitella – joskin se vaatii tutkimista ja perehtymistä. Hosuva ja räpsyttelevä kuvaaja ei pysty kontrastien löytämiseen. Opetteli- ja kokeiluvaiheessa tarvitaan malttia. Digitaalikameralla on välittömän palautteen ansiosta helppo ja hyvä harjoitella.

Symmetria

Symmetrinen sommittelu on aika yleinen tapa sommitella. Pääkohde asetetaan aivan keskelle kuvaa. Jos pääkohteessa on useita elementtejä sommitellaan ne symmetrisesti jakamalla elementit keskipisteen suhteen niin, että ne vaikuttavat yhtä suurilta.

Symmetrisellä sommittelulla pyritään tasapainoiseen tunnelmaan. Se miellyttää suurinta osaa katsojista. Tasapainoa tavoitellaan, jottei kuva näyttäisi kaatuvan kummallekään puolelle.

Symmetrinen sommittelu on joissakin tilanteissa hyvin vahva sommittelukeino. Kuvan elementit voidaan järjestää kuvan kuvitteellisen keskijanan mukaan hyvin tarkasti kuva-alalle. Pääkohde voidaan helposti ikään kuin kehystää.

PELUSTA

Samalla voidaan pääkohde nostaa esiin valoisampana kuin sitä ympäröivä alue.

Epäsymmetria

Valitettavan usein symmetrinen sommitelu ei ole tarkoitus, vaan se tehdään vahingossa. Usein syynä on kameran tarkennuspisteen sijainti kuvan etsimen keskellä. Tosin todellinen syy lienee kuvaajan laiskuus ja kameran käytön vaikeus.

Symmetrisesti sommitellusta kuvasta puuttuu usein jännite. Kuva saadaan elävämmäksi ja mielenkiintoisemmaksi, kun aiheet järjestetään epäsymmetrisesti. Kuvaan haetaan tällöinkin tasapainoa, mutta se saavutetaan vaihtelemalla kuvan erilaisten elementtien etäisyyttä toisiinsa. Tasapaino perustuu jännitykseen.

Epäsymmetrisen ja silti silmää miellyttävän sommitelman toteuttaminen on hiukan hankalaa. Monen kuvan kiinnostavuus piilee juuri epäsymmetriassa, joten sellaisia sommitelmia kannattaa etsiä.

Liikevaikutelma sommittelun osana

Pikselin tämän vuoden ensimmäisessä numerossa käytiin läpi syväterävyyden käsitteitä. Syväterävyyttä hallitaan himmentimellä eli aukolla. Toinen keskeinen tekninen sääntö on suljin. Suljinajan vaihtelulla voidaan hallita kuvassa olevaa liike-epäterävyyttä. Vaikka suljinajan valinta liittyy enemmän kuvan kerrontaan, eikä niinkään elementtien järjestämiseen, voidaan sitä silti käyttää kuvan sommitteluun.

Hyvin lyhyellä suljinajalla saadaan liike pysähtymään. Pitemmällä suljinajalla kuvaan tulee liike-epäterävyys. Pysähtyneisyyden ja liikkeen välille syntyy kontrasti. Kuvaaja päättää suljinajan, joka parhaiten sopii kerrontaan.

Panoroinnilla saadaan kohde toistumaan terävänä ja tausta epäterävänä. Li-

Kesellä oleva horisontti tehostaa maiseman peilikuvan luomaa symmetriaa.

▲ **Epäsymmetrisessä** sommittelussa kuva saattaa kaahtua johonkin suuntaan. Oikealle painottuva epäsymmetrinen sommittelu saa kuvan vasemmasta reunasta olevasta lipusta vastapainon. Samoin tytön katse toimii samalla tavalla. Eri suuntaan olevat katseet vahvistavat epäsymmetristä sommittelua.

<< **Liikkeen** tuntu ja vauhti on saatu aikaan panoroimalla.

<< **Laivojen** kokoero luo kuvan kontrastin. Sitä vahvistaa myös laivojen erilaisuus. Pitkä polttoväli tuo kauempana olevan laivan ikään kuin lähemmäs ja kutistaa perspektiiviä. Kutistunut perspektiivi vahvistaa kontrastia.

kevaikutelma on vahva. Hitaastikin liikkuva kohde vaikuttaa menevän ohi kiitävällä vauhdilla. Vauhtiviivat myös pehmentävät taustan mukavasti ja pääkohde erottuu siitä terävänä osana kuva-alaa.

Rytmi

Rytmillä tarkoitetaan kuva-alalla toistuvien elementtien sijoittelua. Rytmii voi olla säännöllinen tai sidottu, jolloin elementit ovat sopusoinnussa ja järjestyksessä toisiinsa nähden. Elementit muodostavat säännöllisen rytmin. Kuvasta tulee näin aika tasapainoinen ja staattinen. Säännöllinen rytmii tekee kuvasta aika tylsän.

Vapaammalla elementtien järjestyksellä saadaan avoimempi rytmii ja mielenkiintoisempi kuva. Rytmii kuuluu kaikkeen sommitteluun, koska on kysymys perusasiasta, elementtien järjestyksestä suhteessa toisiinsa. Jokainen tapa sommitella sisältää jonkinasteisen rytmin.

Harjoittelua

Tässä artikkelissa olemme käyneet läpi kohteiden suhteita toisiinsa. Edellisessä numerossa puhuimme valosta ja yksittäisen elementin asettelusta muun muassa kultaisen leikkauksen avulla. Monet näissä artikkeleissa esitetyistä sommittelun periaatteista ovat kuvaajille tuttuja, mutta silti niiden soveltaminen nopeissa kuvaustilanteissa ei olekaan niin helppoa.

Sommittelua oppii parhaiten, kun asettaa itselleen tehtävän. Kuvaa sama kohde tai asia esimerkiksi kolmella erilaisella sommitteluperiaatteella ja tutki tämän vaikutusta kuviisi ja niiden viestiin.

i

::PÄÄKOHDE KUVA-ALALLA:::

- Keskellä kuva-alaa oleva kohde luo levollisen ja tasapainoisen vaikutelman.
- Kuva-alan yläosaan sijoitettu kohde tuntuu raskaalta, ja se ikään kuin etäännyttyy syvyyssuunnassa.
- Alas sijoitetulta pääkohteelta tuntuu voima ja paino kevenevän. Jos sijoitat kohteen aivan kuvan alareunaan, se tuntuu putoavan pois.
- Vasemmalle puolelle sijoitettu elementti nousee esiin, länsimaissa lue kuvaa vasemmalta oikealle. Vastavasti oikealle sijoitetun kohteen merkitys vähenee.
- Muista elementeistä erilleen irrotettuna nousee yksi muiden yläpuolelle.

i

::PANOROINTI:::

1. Aseta suljinaika vähintään 1/15 sekunniksi, lyhyemmälläkin ajalla voit onnistua, mutta vauhdin tuntu kasvaa, kun aika sopivasti pitenee.
2. Aseta kameran tarkennus valmiiksi siihen kohtaan, jossa aiot laukaista kameran. Voit tehdä tämän käsitarkennuksella tai lukita automaattitarkennuksen painamalla laukaisimen puoliväliin.
3. Seuraa kohdetta kameralla kääntämällä itseäsi. Pidä kameraa vakaasti. Optisen etsimen käyttö on suositeltavaa.
4. Ota kuva, kun kohde on siinä kohdassa, johon tarkensit. Ota huomioon digitaalikameran mahdollinen laukaisuviive. Älä pysäytä kääntymistäsi, vaan seuraa kohdetta samalla vauhdilla, kunnes suljinaika on varmasti loppunut.